

O. JORDAN KUNICIC: *Rod izabrani*, II knjiga (II izd.), Zagreb 1967.

Pisao sam u BS o prvom svesku ovih duhovnih vježbi. Onda nisam ni znao da će drugi svezak uskoro izići u drugom izdanju. Prvoga, dakle, nema. Znači da su duše prigrlile ove meditacije s toliko srca s koliko ih je pisac darovao; da su s ko-rišću prošle usponom kamo ih ove egzercicije vode. Koliko naime možemo razabrati, ovo je pravi uspon. Radi se, kroz 24 meditacije, o izgradnji »novog čovjeka«, o sve jasnijim obrisima Kristovim u ljudskoj duši, o sve potpunijem doživljavanju milosti i prisutnosti Trojedinoga. Autor je najprije u nekoliko meditacija oslikao cilj redovničkog (i svećeničkog) života. Nanizao je zatim zapreke, bilo da proviru iz duha bilo da izbijaju iz tijela. Tu je dana prilično razrađena panorama glavnih grijeha i propusta koji nas muče na putu savršenosti. Napokon, posljednji i pretežni dio razmatranja opisuje ostvarenje višega života za kojim zapravo svako srce, makar samo i u potaji, čezne.

Čini se da i ovaj svezak satkivaju sve odlike i svi nedostaci koje napomenusmo za prvi svezak. Osim zdrave nauke, nutarnje logike, polaganog i postupnog razlaganja materije, djelo donosi mnogo veoma praktičnih prijedloga. Iz njega se može stvoriti slika »idealnog« redovnika — svećenika, kojoj ni savorski Dekret o redovništvu (i onaj o svećeništvu) nema što prigovoriti. Ove su meditacije svakako dosta zatvorene za razne proizvoljne i novatorske hirove, koji — znamo — uskaču i u klauzuru! Ovdje se ozbiljno računa s ozbiljnošću Božjega zakona, sa svetom uzvišenošću Isusovih savjeta, s dragocjenim željama svete Crkve. Koga taj duh odbija, toga ove egzercicije neće oduševiti.

Uza sve to, ostaje na snazi želja koju smo izrekli za prvi svezak: kamo sreće da je sve to za našu generaciju malo više raspjevano! Ne treba se bojati da bi tada »sol obljutačila«. Stanovita živost, pokretnost, slikovitost toliko pomaže našoj generaciji, koja je sva ponesena »civilizacijom slike«. Ova su razmatranja toliko duga da mogu postati zamorna ako ih nešto doživljajno i slikovito ne prožme i ne ponese. Priznajem da to može unijeti svaki egzer-

citator iz vlastitog blaga. Teže je s pojedincima koji uzmu ovakvo štivo da ga prelistavaju i proživljavaju za se.

Ako bi se oba sveska kada izdavalu u jednoj knjizi (možda i tiskom), na to bi bilo dobro pripaziti. A dotle želim i ovom svesku dobar uspjeh — dakle i treće izdanje.

M. Skvorc

ANTE KATALINIĆ: *Treptaji srca među tvornicama*. Dobri otac Antić, Split 1967, str. 150

Govori se da svako živo biće zrači. I duhovna bića na osobit način zrače. I pogani su opazali da moralna dobrota privlači i zanosi. A kršćanska duša? Ona raspoložbe božanskom snagom zračenja. O Kristu znamo da je iz njega izlazila sila koja je liječila sve (Lk 6,19). Iz svakog kršćanina mora izlaziti sila koja liječi duše. Sjajem kreposti na vanjštini, primjerom, savjetom itd.

Spomen na o. Antića i previše je živ da bi ga morali naglašavati. Najveća pohvala o pok. Antiću mogla bi se sažeti u »dobri otac Antić«. Veličina je jednostavna. Opis te duše, ako se uopće može opisati, prikazuje nam se u širini, izražajnoj slikovitosti. U toj prostranosti nalazi se jedna jezgra. To je vatra svećeničke duše pune Boga. A knjiga je skup iskrica te vatre.

Čovjek se pita: da li je današnja hiperprodukcija kršćanske štampe autentični kršćanski apostolat? Bez sumnje, iako tu i tamo ta štampa prelazi u balast. A bez svake je sumnje da utjelovljene fotografije Kristove rječitije govore i uvjeravaju. Konfucij je lutao svijetom da nađe čovjeka odlična u krepostima. Njega je želio da upravlja zemljom. Preko njega bi obratio svijet. Konfucij nije uspio. Kršćani mogu reći da imaju mnogo jakih uzora. Od njih s pravom očekuju obraćenje svijeta.

Teško je pisati o jednostavnoj duši. Penjati se uz litice bez uporišta? Gdje stati? Ništa revolucionarno, ništa dramatsko. Sve obično. Jednostavno. A ipak je sve uzvišeno. Svakidašnjica u svojoj spletenosti oživljena u jednostavnosti snagom Duha. On koraca lagano, šapće tiho,

pokreće nevidljivo. A ipak sve preobražava.

Reći će netko da teologija zazire od titravih stilova. Ne. Ona mistična teologija kao da ne može biti nego takva. Takav je i Duh. Onaj sedmooblični, sedmodarni. Rukovoditelj životnog zbivanja kroz svu njegovu zapletenost. Jer Duh oživljuje sve, produhovljuje sve, poboznavstvenjuje sve.

I ova knjiga išla je putem jednostavnosti koje prodire i preobražava. Knjiga zrači. Uvjerava. Privlači i osvaja. Hoće li svatko uspjeti kaptirati signale visoke antene Duha preko koje i danas pokojnik odašilje svoje emisije tolikim dušama? Lijek je tu. O pojedincu ovisi hoće li se njime poslužiti. Treba iskoristiti priliku, jer vrijeme je kratko, a s vremenom bježi i milost. Treba je zadržati.

J. K.

Dr O. JERONIM ŠETKA: *Hrvatska kršćanska terminologija*.

Treći dio: Hrvatski kršćanski termini slavenskoga porijekla. Makarska 1965. Str. 1—288. 8. Izdaje Franjevačka visoka bogoslovija — Makarska. Bogoslovna biblioteka, knjiga 15.

Ovim je izdanjem dr Šetka završio svoju jezičnu trilogiju. Prvi dio, *Hrvatski kršćanski termini grčkoga porijekla*, izišao je u Makarskoj 1940. Drugi dio, *Hrvatski kršćanski termini latinskoga porijekla*, izdan je 1964. Oba su dijela prikazali i ocijenili stručnjaci u našim domaćim i stranim časopisima. Spominjem osobito dva posljednja prikaza II dijela: Bog. Smotra 35 (1965) 148—149 (J. Turčinović) i Slovo 15 — 16 (1965) 361—363 (V. Putanec).

I ovaj treći dio izrađen je po istim načelima i istom tehnikom kao i prva dva, dakako uz specifične nijanse koje nalaže sam novi predmet koji Šetka ovdje obrađuje. Knjiga je podijeljena na: Uvod (3—6), Izvori i literatura (7—14), Hrvatski kršćanski termini (15—286), Sadržaj (287).

U uvodu pisac ističe da »slavenski udjel u stvaranju kršćanske terminologije zaslužuje našu posebnu pažnju« (str. 3). I inače su vjero-

vjesnici nastojali da svoju vijest, sa njezinom svojstvenom terminologijom, približe svijetu jezika i pojmovanja svoga slušateljstva. Kod nas su dvije činjenice naročito utjecale na to da je »slavenski jezik više utjecao na stvaranje naših kršćanskih naziva negoli je jezik drugih naroda utjecao na stvaranje njihovih« (str. 3). Prvi čimbenik u tom procesu bio je bogoslužni staroslavenski jezik koji »nije bio samo posrednik nego i izvor« (str. 4). Šetka doduše ostavlja daljnjim studijama da ustanove koji je dio našeg sadašnjeg terminološkog blaga uzet izravno iz živog narodnoga govora, a koji je nastao pod utjecajem staroslavenskoga jezika kao posrednika ili izvora. Drugi čimbenik u izgradnji naše kršćanske terminologije jest prisutnost baš živoga narodnoga jezika ne samo u propovijedanju, katehizaciji itd. nego i u samom bogoslužju, što je donedavna u Crkvi na Zapadu bila izuzetna povlastica Hrvata. Tako se kod nas kroz stoljeća nametala potreba da se »tražila i očuvala domaća riječ mjesto tuđa, grčka ili latinska« (str. 4). Sve je to utjecalo te je »vrlo ograničen broj religioznih termina stranog porijekla za koje ne bismo imali i domaću riječ«; štoviše, »češći je slučaj da za jedan pojam ima više naših naziva uz jedan tuđi« (str. 5).

Glede vrijednosti i ovoga dijela mogu se ponoviti iste pohvale i priznanja Šetkinu pothvatu i ostvarenju koje su istaknuli ocjenitelji dosadašnjih dvaju dijelova njegove jezične trilogije. U tom osobito prihvaćam pozitivne sudove kolege J. Turčinovića u navedenoj Bog. smotri i V. Putanca u Slovu. Šetkino djelo predstavlja važan početak i značajno ostvarenje u problematici koja se nameće u svim narodima u stvarima stručne terminologije, ovdje teološke, odnosno još šire — kršćanske. Šetka nije pristupio samo inventarizaciji nego, djelomično, i povijesnom obrazlaganju i stručnom produblivanju. Dakako, mnogo je toga — kako je sama narav stvari tražila — ostavljeno daljnjem radu stručnjaka. On sam na to upućuje kad kaže na str. 6: »Ako pažljivo čitamo, analiziramo, isporučujemo građu ovoga dijela kršćanske terminologije, bez sumnje ćemo uočiti i mnogo drugih zanim-